

**Poročilo dogodka in razprave: »Pogovorni večer s Studiem 12:  
UČENJE ZA ŽIVLJENJE – VREDNOTE V  
IZOBRAŽEVALNEM SISTEMU«**

**Ljubljana, knjižnica Bežigrad, 10. 02. 2008 in spletni forum Studia 12  
(5.02 – 19.02.2008)**

**Poročilo pripravila moderatorja Simon Delakorda  
(Inštitut za elektronsko participacijo) in Manca Macuh (Studio 12)**

**Ljubljana, 2. marec 2009**

Poročilo je bilo pripravljeno v okviru projekta »Pogovorni večeri s Studiem 12« in »Razvoj neodvisne spletne televizije kot medijske podpore civilni družbi«, ki ga sofinancira sklad CEE Trust. Projekta izvaja Studio 12.

## Kazalo

<b>1. Namen dogodka in spletne razprave</b>	<b>3</b>
<i>1.1. Dostopnost video posnetkov in spletne razprave</i>	3
<b>2. Povzetek poročila dogodka (pogovorni večer)</b>	<b>4</b>
<b>3. Povzetek poročila spletne razprave (forum Studia 12)</b>	<b>4</b>
<b>4. Osnovni podatki o dogodku in spletni razpravi</b>	<b>5</b>
<b>5. Izhodiščna vprašanja za dogodek in spletno razpravo</b>	<b>5</b>
<b>6. Vsebinsko poročilo dogodka (pogovorni večer)</b>	<b>6</b>
<b>7. Vsebinsko poročilo spletne razprave (forum Studia 12):</b>	<b>8</b>
<i>7.1 Vrednote v družbi in izobraževalnem sistemu</i>	8
<i>7.2 Oblikovanje vzgojnih načrtov in njihovo uresničevanje v šolah</i>	8
<i>7.3 Kakšen naj bi bil človek, ko izstopi iz izobraževalnega sistema?</i>	9
<i>7.4 Vloga staršev in šole ter njihova teža pri vzgoji</i>	9
<i>7.5 Katere lastnosti bi moral imeti sodoben vzgojno-izobraževalni kader?</i>	10
<i>7.6 Vprašanja sodelujočih v razpravi</i>	10
<i>7.7 Vprašanja sodelujočih v razpravi glede izobraževanja romske populacije</i>	11

## 1. Namen dogodka in spletne razprave

Javni dogodek in moderirana spletna razprava z naslovom »Učenje za življenje – vrednote v izobraževalnem sistemu« sta bila namenjeni oblikovanju zaključkov glede stališč in vrednot, ki naj bi jih šola privzgajala in predloge za oblikovanje temu primerne sistema šolstva. Izhodišče razprave je temeljilo na prepričanju, da sta tako razvoj posameznika kot napredek družbe, v veliki meri odvisna od vrednot, ki jih živimo in podajamo naslednjim rodovom. Današnji otroci bodo jutri vodili in gradili našo prihodnost. Zato je vprašanje izobraževanja in vzgoje eno najpomembnejših vprašanj razvoja družbe.

Končno poročilo javne razprave bo poslano v odziv Uradu za razvoj šolstva Republike Slovenije.

Gostje na pogovornem večeru so bili:

**Dr. Bogomir Novak** – višji znanstveni sodelavec Pedagoškega inštituta

**Doc. dr. Kristjan Musek Lešnik** – psiholog

**Dr. Andreja Barle Lakota** – direktorica Urada za razvoj šolstva, Ministrstvo za šolstvo in šport

**Prof. Marjeta Tanko** – profesorica na osnovni šoli Vrhovci

**Prof. Barbara Fortuna** – ravnateljica Gimnazije Euro šola Ljubljana

\*Pogovorni večer je vodil **Zoran Mihajlović**, odgovorni urednik TV Studia 12.

### 1.1 Dostopnost video posnetkov in spletne razprave

Video posnetek dogodka in spletna razprava sta dostopna na spletnih straneh Studia 12 ([video posnetek >>](#) in [spletne razprava >>](#))

## **2. Povzetek poročila dogodka (Pogovorni večer s Studiem 12: učenje za življenje) – Knjižnica Bežigrad, Ljubljana**

Na pogovornem večeru so gostje skupno ugotovili, da so vrednote v izobraževalnih ustanovah integracija sodelovanja med učenci, starši in učitelji. Vrednot se tako ni moč naučiti, lahko se jih samo soustvarja. Predvsem ima tu ključno vlogo vpeljevanje staršev v sistem izobraževanja. Velik poudarek je bil skozi celotno okroglo mizo na kvalitetni komunikaciji ter na sodelovanju znotraj trikotnika učenec – starši – šola.

Ugotavljali so, da je bilo v tej smeri vpeljanih veliko novosti in da šole uvajajo projekte, s katerimi bi zadovoljile potrebe po bolj kvalitetnem učnem procesu. Gostje so si bili enotni, da naj bi bil dober učitelj tako kompetenten kot tudi iskren. Strinjali so se, da naj bi današnjega učitelja odlikovala predvsem čustvena inteligentnost ter lastno navdušenje do podajanja učne snovi.

## **3. Povzetek spletne razprave (učenje za življenje) - forum Studia 12**

Vrednote, ki bi jih bilo po mnenju sodelujočih v spletni razpravi potrebno učiti, so naslednje: sodelovanje, solidarnost, sprejemanje, varovanje, trajnostni razvoj, družbena odgovornost, skrb za skupnost, samostojnost, etika, upoštevanje ter aktivno udejstvovanje v odnosu do svojih in pravic drugih, želja po znanju, ljubezen do samega sebe, življenja, ljudi in narave. V razpravi je prevladovalo mnenje, da je čas za systemske spremembe v našem šolskem sistemu ter da ga je potrebno graditi na drugih temeljih, kot so danes. V ta namen potrebujemo prenovo učnega gradiva in predvsem prenovo izobraževalnih programov za vse, ki delajo v šolstvu. Sodelujoči v razpravi so k temu podali stališča, da je potrebno v pedagoškem procesu v večji meri upoštevati razvojno psihologijo, zagotoviti dejansko spremljanje otrokovega socialnega razvoja, omogočiti enakost v procesu pridobivanja znanja (po možnosti v naravnem okolju) in da je potrebno v šolsko okolje vključiti več vsebin globalnega učenja ter vsebin, ki so sedaj dostopne preko neformalnega učenja. Učenec naj bi pridobil predvsem kakovostno znanje, ki pomeni znanje z razumevanjem, znanje, ki spodbuja kritično mišljenje in znanje, ki ne more biti za vse enako, ima pa stične točke, ki omogočajo sobivanje ljudi v politično in kulturno raznolikih družbah. Šola naj zato vzgoji harmonično razvito osebnost (intelektualno, emocionalno, motorično in socialno uglašena osebnost), kritičnega, svobodomiselnega, samozavestnega človeka, sprejemljivega za raznolikosti, ki se zaveda, da njegove misli ustvarjajo vse, kar živi. Po mnenju razpravljavca, naj odgovornost za učenje, kot eno najpomembnejših dejavnosti v življenju, nosijo skupaj tako starši kot šola, saj bodo tako otroku, najstniku (mladostniku) omogočili razvoj dobre in močne platforme za nadaljnji osebni razvoj in konstruktiven odnos do učenja / življenja. Po mnenju sodelujočih v razpravi bi moral imeti vzgojno-izobraževalni kader naslednje kvalitete: avtonomnost, sposobnost kritične presoje, sposobnost samorefleksije, sodelovalne in komunikacijske spretnosti, moralne in etične vrednote, čustvena inteligentnost, „globalni pogled“, veselje do svojega dela, zaupanje v svoje sposobnosti, razčiščene čustvene zadeve ter sposobnost navdihovanja in dajanja zgleda. Se pravi, da bi moral učitelj sebe videti kot kompetentnega in odgovornega profesionalca.

#### 4. Podatki o dogodku in spletni razpravi

*Okolje in čas:*

- Spletni forum Studia 12 (5.februar – 19. februar 2009)
- Pogovorni večer s Studiem 12 v Ljubljani in z neposrednim spletnim video prenosom (10. februar 2009)

*Tema:* »Učenje za življenje: vrednote v izobraževalnem sistemu«

*Število obiskovalcev fizičnega dogodka (pogovorni večer):* 9

*Število gledalcev spletnega prenosa (video prenos pogovornega večera) :* 14

*Število sodelujočih v spletni razpravi (spletni forum):* 19

*Število posredovanih mnenj in predlogov:* 21

*Število ogledov spletne razprave:* 834

*Poročanje o poteku razprave in dogodku:* video portal Studio 12, spletni forum Studia 12, elektronske novice Studia 12, zainteresirani mediji.

*Spletni naslov:*

[http://www.s12.si/component/option,com\\_fireboard/Itemid,147/func,view/id,182/catid,30/](http://www.s12.si/component/option,com_fireboard/Itemid,147/func,view/id,182/catid,30/)

*Institucionalni okvir:* Zavod Studio 12

Zavod Studia 12 je skrbel za medijsko promocijo, obveščanje ciljnih javnosti ter institucij ter tehnično vzpostavitev, moderiranje razprave in upravljanje spletnega foruma. Končno poročilo razprave sta pripravila Inštitut za elektronsko participacijo (INePA) in Studio 12.

#### 5. Izhodiščna vprašanja za dogodek in spletno razpravo

Izhodiščna vprašanja za razpravo je pripravil Zavod Studio 12:

- Kakšne naj bodo vrednote v današnji negotovi družbi in kako jih učiti? Na kakšnih vrednotah naj bo utemeljen sodobni izobraževalni sistem?
- Po kakšnih kriterijih nastajajo vzgojni načrti ter usmeritve in priporočila o načinih njihovega oblikovanja in uresničevanja v šolah ter kdo jih pripravlja?
- Kakšni so cilji učnih načrtov oziroma kakšen naj bi bil človek, ko izstopi iz izobraževalnega sistema?
- Ali naj ključno težo vzgoje nosijo starši, ali šola, če naj upoštevamo dejstvo, da so današnji starši zaradi celodnevnih službenih obveznosti manj časa skupaj s svojimi otroci?
- Katere lastnosti bi moral imeti sodoben vzgojno-izobraževalni kader, da bi lahko uresničeval visoko zastavljene cilje, da pa bi obenem bil primerno sprejet tako s strani učencev kot staršev.

## 6. Vsebinsko poročilo dogodka (pogovorni večer)

Dr. Musek Lešnik je uvodno predstavil raziskavo *Oblikovanje vrednot*, narejeno med leti 2001 in 2002. V njej so pedagoški delavci podali svoja opažanja, kakšne vrednote se v šolah dejansko poudarja (prekašanje drugih, znanje, delavnost, spoštovanje zakonov, moč in vplivnost ...) in katere vrednote bi bilo po njihovem mnenju koristno dodatno vnesti v šolski program (izpopolnjevanje samega sebe, ohranjanje narave in okolja, strpnost, pravičnost, poštenost ...). Opaža, da se je od takrat marsikaj spremenilo, s čimer so se strinjali tudi ostali gostje okrogle mize.

Pogovor se je nadaljeval z vprašanjem, katere so univerzalne vrednote, ki naj bi bile vključene v šolski sistem. Dr. Bogomir Novak je povedal, da so za družino in šolo univerzalne vrednote enake. Nadaljeval je z mislijo, da pomen vrednot ni toliko v njihovi vsebini, kot je pomembno harmoniziranje med družino in šolsko ustanovo.

Ker se v javnosti kljub pozitivnim spremembam še vedno pojavlja negativna naravnost do zakonov, ki sestavljajo izobraževalni program, je dr. Barle Lakota podala misel, da je to nekaj običajnega. Mnenja je bila, da so vrednote predvsem orientacija, iskanje smisla za življenje posameznika in družbe. Zato se po njenem mnenju vrednote spreminjajo v koraku s spreminjanjem same družbe.

Gostje so se strinjali, da je šola kot institucija bila ustanovljena predvsem zaradi prenosa znanja, vsekakor pa se vzpodbuja osnovne etične vrednote, ki se učencem podajajo skozi sam proces izobraževanja, t.j. med interakcijo učenca z učiteljem. Predvsem je bilo govora o tem, da šola ne more nadomestiti družine, lahko pa spodbuja uvajanje vrednot s svojim zgledom. V tej smeri je najbolj učinkovita kvalitetna komunikacija učiteljev s starši in učenci. Kot sta ugotavljali gostji, ki sta sami učiteljici, se v praksi pokaže, da so si starši, kar zadeva sodelovanje s šolo, zelo različni in da z njimi ne pride vedno do želenega dialoga. Poudarili sta, da na šolah poteka veliko projektov, skozi katere poskušajo učitelji in s tem šole spodbujati učence, da bi sami razvili svoj sistem vrednot.

Zasebni izobraževalni zavodi, kot je povedala profesorica Barbara Fortuna, predvsem spodbujajo vzajemno spoštovanje med učiteljem in učencem, osnovno orodje k temu pa je iskren pogovor. Izpostavljen je bil tudi problem številčnosti dijakov v javnih izobraževalnih zavodih, saj se v tem primeru ni moč posvetiti vsakemu učencu posebej s tolikšno mero kot bi bilo potrebno.

V nadaljevanju so gostje izrecno poudarili, da se ne strinjajo s tem, da se je mogoče vrednot enostavno naučiti. Gostje so podali mnenje, da se vrednote soustvarjajo, da gre za sooblikovanje vrednot. Slišali smo, da so vrednote nekaj, kar se skozi odnose razvija in skozi izkušnje ponotranja. Predvsem je bil izpostavljen problem nevarnega poseganja v otrokovo osebnost s tem, ko mu nekdo želi vsiliti morda svoje lastne vrednote. Šola naj bi predvsem z načinom delovanja in z zgledom vplivala na otrokovo osebnost. Dr. Kristjan Musek Lešnik je izpostavil tudi dobro stran izobraževalnega načrta, da poskuša starše povabiti k sodelovanju v izobraževalnem procesu in s tem soustvarjanju vrednot pri njihovih otrocih. To se mu zdi (kakor tudi drugim gostom) ključno. Povedal pa je tudi, da se mnogi starši niso pripravljene aktivno udeleževati projektov, ki jih izvajajo šole.

Dr. Bogomir Novak je izpostavil še, da manjkajo mehanizmi uvajanja k pristopu do problematike, ki nastane pri navezavi z družinami. Tu pa je bila večina gostov mnenja, da si lahko učitelji pomagajo z razvijanjem čustvene inteligence pri sebi in z dodatnim izobraževanjem za lasten osebni razvoj.

To je pripeljalo pogovor k temu, kaj učiteljem manjka, da bi mogli bolje pristopiti k trendu sodelovanja. Iz prakse sta obe gostji, ki sta tudi sami učiteljici, ugotavljali, da je za lahkotnost in moč motiviranja in navduševanja učencev potrebno veliko razvijanja čustvene inteligentnosti in da je dejansko za ta poklic zelo potrebno poskrbeti za osebni razvoj. Poudarili sta tudi velik pomen iskrenosti pri poklicu učitelja.

Omenjeni gostji sta povedali, da nimata občutka, da bi bil pedagog degradiran, oziroma da bi se zaupanje v učitelja v današnjem času porušilo. Profesorica Barbara Fortuna je celo razložila, da je mnenja, da starši učitelje zelo spoštujejo, kakor tudi njihovo delo. Izrazila je prepričanje, da če ne deluje trikotnik dijak - starš - učitelj, potem razvoj ni mogoč. V njeni praksi se je zelo dobro izkazalo to, da se pogovori s starši odvijajo v prisotnosti dijaka. Strinjala se je z izjavo, da nekaterim današnjim učiteljem manjka srčnosti ter poudarila, da mora biti učitelj iskren tudi do svojih napak. Iz izkušenj je prišla do spoznanj, da šola preko iskrenih pogovorov in potrpežljivega razreševanja komunikacijskih blokad med starši in otroci, lahko vpliva tudi na čustveno inteligentnost znotraj samih družin.

Pogovor se je razvil v smeri modela dobrega učitelja. Dr. Andreja Barle Lakota je povedala, da je velik zagovornik metode soustvarjanja učenja in s tem tudi sooblikovanja etičnega prostora. Poudarila je, da je pomembna tako motivacija učencev kot učiteljev. Strinjala se je z mnenjem, da mora biti učitelj hkrati kompetenten in iskren. Doc. dr. Kristjan Musek Lešnik pa je dopolnil trditev s tem, da se ne sme mešati kompetentnosti z nezmotljivostjo. S to trditvijo so se vsi gosti strinjali. Poudarek je bil tudi na tem, kako pomembno je, da učenci vidijo učitelja kot realno osebo, ki je tudi zmotljiva, tu pa naj bi nastopila učiteljeva iskrenost, da bi bil sposoben to zmoto priznati in jo popraviti. Gostje so ugotavljali, da ima današnji otrok veliko več dostopa do informacij kot generacije pred njim, in poudarili, da je pomembno, da so se tudi učitelji pripravljene od otrok učiti.

Gostje so se strinjali, kako pomembno je, da zna učitelj s svojim navdušenjem motivirati otroke. Profesorica Marjeta Tanko je na kratko predstavila program *Zdrava šola* in poudarila, da če poskrbimo za otrokovo integrirano zdravje (kar vključuje tudi psihično zdravje, vrednote itn.), se bo lažje in bolj z veseljem učil.

Dr. Andreja Barle Lakota je prisotne seznanila s sistemom Nadaljnega *strokovnega izpopolnjevanja učiteljev* ter s tem odgovorila na vprašanje, ali imajo učitelji omogočene pogoje za samorazvoj. Opisala je tudi *Pravilnik o napredovanju*. Tako je ugotavljala, da ima učitelj zadostne možnosti za dodatno izobraževanje, strinjala pa se je z izjavo profesorice Marjete Tanko, da ima vsaka šola finančno omejene možnosti za izobraževanje učiteljev. Ga. Tanko je poudarila, da učiteljem nikakor ni odveč dodatno izobraževanje ter da celo zelo radi dopolnjujejo svoja znanja .

## 7. Vsebinsko poročilo spletne razprave (forum Studia 12):

Mnenja, stališča in predlogi sodelujočih v razpravi so bila naslednja:

*7.1 Kakšne naj bodo vrednote v današnji negotovi družbi in kako jih učiti? Na kakšnih vrednotah naj bo utemeljen sodobni izobraževalni sistem?*

Vrednote, ki bi jih bilo po mnenju sodelujočih v razpravi potrebno učiti, so naslednje: sodelovanje, solidarnost, sprejemanje, varovanje, trajnostni razvoj, družbena odgovornost, skrb za skupnost, samostojnost, etika, upoštevanje ter aktivno udejstvovanje v odnosu do svojih in pravic drugih, želja po znanju, ljubezen do samega sebe, življenje, ljudi in narave. Vrednote naj bi bile tako humanistične kot tudi ekonomske. Izraženo je bilo mnenje, da se v izobraževalnem sistemu vse preveč spodbuja tekmovalnost, rivalstvo, sovraštvo, materializem, nestrpnost, nasilje, ločevanje in izključevanje ter da se izobraževanje vrti v krogu novih vrednot in starega sistema, ki je nekoč služil svojemu namenu, sedaj pa postaja okorel in novi generaciji otrok ni več primeren. Formalni izobraževalni sistem po mnenju razpravljalca preveč zatira in omejuje otrokovo osebnost, inovativnost in kreativnost, saj se otroci učijo zaradi želje po dobri oceni ali strahu pred slabo. Vrednote v današnji družbi bi bilo zato potrebno učiti na način hitrega odzivanja in nenehnega učenja (vseživljenjsko učenje), prilagojenega kreativnosti posameznika in njegovim potrebam. V spletni razpravi je bilo posebej izpostavljeno učenje za učenje, učenje osnov prepoznavanja in ravnanja s čustvi in drugimi elementi medsebojne komunikacije in odnosov ter učenje za življenje in o življenju (kot pozitiven odnos do učenja, življenja). Po drugi strani se sodelujoči v razpravi zavedajo, da je šola izraz trenutnih družbenih vrednot, ki jih zaznamuje potrošniška družba. Vrednotno nevtralnno izobraževanje je nemogoče, vendar je potrebno najprej pri vsakem izmed nas razčistiti, katere so naše resnične vrednote.

*7.2 Po kakšnih kriterijih nastajajo vzgojni načrti ter usmeritve in priporočila o načinih njihovega oblikovanja in uresničevanja v šolah ter kdo jih pripravlja?*

V razpravi je prevladovalo mnenje, da je čas za sistemske spremembe v našem šolskem sistemu ter da ga je potrebno graditi na drugih temeljih, kot so danes. Po mnenju sodelujočega v razpravi vzgojni načrti nastajajo predvsem od zgoraj navzdol preko evropskih in nato nacionalnih reform in direktiv, ki v praksi pogosto ne dosegajo svojih ciljev. Znanje učencev je največkrat še vedno površinsko, nepovezano, pretežno faktografsko, predvsem pa ima majhno uporabno vrednost. Zato naj bi bil ključen izziv v izobraževalnem procesu prenos znanja, ki ga predvideva izobraževalno-vzgojni načrt. Od načrta do učiteljev in nato do učencev. Tukaj so na močnem udaru ravno učitelji, ki jih pogosto izobražujejo drugače (stare metode), kot naj bi oni izobraževali učence (nove metode), večkrat imajo premalo avtonomije pri svojem delu, preobremenjeni so s formalnimi cilji, prav tako jim primanjkuje časa za pripravo in izvedbo kvalitetnega pouka. Zato po mnenju razpravljalca potrebujemo vsaj prenovo učnega gradiva in predvsem prenovo izobraževalnih programov za vse, ki delajo v šolstvu. Sodelujoči v razpravi so k temu podali stališča, da je potrebno v pedagoškem procesu v večji meri upoštevati razvojno psihologijo, zagotoviti dejansko spremljanje otrokovega socialnega razvoja, omogočiti enakost v procesu pridobivanja znanja (po možnosti v naravnem okolju) in da je potrebno v šolsko okolje vključiti več vsebin globalnega učenja ter



vsebin, ki so sedaj dostopne preko neformalnega učenja. Razpravljavec opozarja, da s strani strokovnjakov in ministrstev prihajajo sporočila, da šolski sistem nima večjih težav, da so vzgojni programi v redu, da so vrednote zapisane v ustavi ter da imajo učitelji in otroci vse pogoje za razvoj, so motivirani in se želijo razvijati. Kljub temu pa na drugi strani narašča sebičnost, brezobzirna tekmovalnost in potrošniška nastrojenost.

### *7.3 Kakšni so cilji učnih načrtov oziroma kakšen naj bi bil človek, ko izstopi iz izobraževalnega sistema?*

Učenec naj bi pridobil predvsem kakovostno znanje, ki pomeni znanje z razumevanjem, znanje, ki spodbuja kritično mišljenje, znanje, ki ne more biti za vse enako, ima pa stične točke, ki omogočajo sobivanje ljudi v politično in kulturno raznolikih družbah. Sedanji formalni izobraževalni sistem je po mnenju razpravljavca le še en način zatiranja, usmerjanja in omejevanja mišljenja z namenom, da bi postali še bolj vodljivi in bi bilo z nami lažje manipulirati. Naučimo se namreč cel kup nepomembnosti, ki obremenjujejo naš um. Pomembne stvari pa so nam zamolčane in moramo do njih največkrat priti sami (naučiti se poiskati prave informacije). Šola naj zato vzgoji harmonično razvito osebnost (intelektualno, emocionalno, motorično in socialno uglašena osebnost), kritičnega, svobodomiselnega, samozavestnega človeka, sprejemljivega za raznolikosti, ki se zaveda, da njegove misli ustvarjajo vse, kar živi. Takšni razgledani in socializirani posamezniki so sami po sebi konkurenčni drugim in najbolj iskani, kot tudi najbolj potrebni. V razpravi je bilo izraženo mnenje, da bi bilo potrebno v učne načrte vpeljati drugačno metodologijo poučevanja (izkustveno učenje, odprti prostori itd.). Poudarjeno je bilo tudi spoznanje, da je potrebno učnemu načrtu dodati neke vrste „globalno dimenzijo“, vendar ne zgolj na informacijski ravni. Razpravljavec je poudaril, da šolstvo v tej obliki služi reproduciranju družbenih vzorcev, ki to družbo večno nezadovoljenih potreb vzdržujejo, hkrati pa ji zagotavljajo uspešno rekrutiranje novih državljanov/potrošnikov, ki s čezmernimi napori zagotavljajo njeno nadaljevanje. Šolski sistem, ki zgolj uči oz. informira, ne more vzgajati družbeno odgovornih posameznikov, državljanov in članov kolektivov, ki se na osebni ravni zavedajo posledic svoj dejanj. Novi spleti teh odnosov od nas narekujejo radikalno spremembo mišljenjskih in vrednotnih vzorcev (ne deklarativnih, ampak dejanskih).

### *7.4 Ali naj ključno težo vzgoje nosijo starši ali šola, če naj upoštevamo dejstvo, da so današnji starši zaradi celodnevni službenih obveznosti manj časa skupaj s svojimi otroci?*

Po mnenju razpravljavca, naj odgovornost za učenje kot eno najpomembnejših dejavnosti v življenju nosijo skupaj tako starši kot šola, saj bodo tako otroku, najstniku (mladostniku) omogočili razvoj dobre in močne platforme za nadaljnji osebni razvoj in konstruktiven odnos do učenja / življenja. Po drugi strani je res, da starši vse več časa preživijo v službi in je čas, ki ga preživijo z otroci posledično nekakovosten (skrbi, stres) in otrokom ne nudijo pogovora. Starši in učitelji pa učijo tudi s svojim zgledom, zato se takšen način življenja otrokom zdi povsem normalen. Po mnenju sodelujočega v razpravi tako odsotnost staršev (zaradi delovne in psihične preobremenjenosti) kot precejšnja nemoč številnih učiteljev in učiteljic, da pri svojem delu vzpostavijo kakršnokoli avtoriteto, prispevata k uspešnemu rekrutiranju novih državljanov/potrošnikov.

*7.5 Katere lastnosti bi moral imeti sodoben vzgojno-izobraževalni kader, da bi lahko uresničeval visoko zastavljene cilje, da pa bi obenem bil primerno sprejet tako s strani učence, kot staršev?*

Po mnenju sodelujočih v razpravi bi moral imeti vzgojno-izobraževalni kader naslednje kvalitete: avtonomnost, sposobnost kritične presoje, sposobnost samorefleksije, sodelovalne in komunikacijske spretnosti, moralne in etične vrednote, čustvena inteligentnost, „globalni pogled“, veselje do svojega dela, zaupanje v svoje sposobnosti, razčiščene čustvene zadeve ter sposobnost navdihovanja in dajanja zgleda. Se pravi, da bi moral učitelj sebe videti kot kompetentnega in odgovornega profesionalca. Pod drugi strani je razpravljavka poudarila, da je v teoriji veliko napisanega o tem, vendar pa smo šola ljudje in da je potrebno spremeniti najprej sebe oziroma si za začetek priznati, da določenih stvari ne obvladam dovolj dobro. Poklic učitelja/ice je izredno odgovorno in nemalokrat naporno delo ter je pravzaprav učni poligon tudi za osebno rast učitelja/ice in edinole njegovi rezultati na poti samo odkrivanja lahko izkustveno pomagajo najprej učitelju/ici in nato kot dober zgled tudi učencem in nasploh ljudem, ki me obkrožajo, da postanejo “boljši“ ljudje. Med drugim je bilo izpostavljeno mnenje, da je neumestno pričakovati drugačen način poučevanja in pristopa k učenju, če se učiteljske kadre še vedno izobražuje na star način oz. manjka dodatnega izobraževanja za učitelje. Po mnenju sodelujočega v razpravi je pomembna lastnost vzgojno-izobraževalnega kadra tudi zmožnost dajanja pravilnega zgleda. To, o čemer učitelji/ce govorijo, morajo tudi izražati, biti in živeti. Izpostavljeno je bilo tudi čustveno opismenjevanja učiteljev, ki se nanaša na pridobivanje pretanjenih komunikacijskih veščin in umetnost odpiranja srca. Vsak pravi učitelj bi moral po mnenju razpravljavca imeti v zavesti, da ima pred seboj razvijajoče se otroke, ki si tudi na osnovi njegovih odzivov oblikujejo samopodobo in občutek lastne vrednosti ter odnos do predmeta, ki ga poučujejo. Po drugi strani je bilo v razpravi izpostavljeno vprašanje, ali nismo učiteljem/icam naložili prezahtevnega dela oz. opažanje, da nekateri učitelji/ice niso preveč zagreti za nove prijeme ali kakšna dodatna izobraževanja.

*7.6 Sodelujoči v razpravi so podali naslednja vprašanja:*

- Kako učitelje spodbujati h kakovostnemu delovanju in jim sistemsko omogočati nenehni profesionalni razvoj?
- Zanima me, ali je altruizem vključena vrednota v izobraževalni sistem?
- Na kakšen način si lahko pomagam, da bom postala dober zgled učitelja, ki navdihuje in ne le razlaga, pridiga ali pojasnjuje?
- Ali je kje v prihodnjem načrtovanju šolskega sistema predviden tudi program, ki izobražuje učitelje o pomenu čustev in o pravih medsebojnih odnosih? Kako bi to lahko vpeljali v učni program za izobraževanje otrok?
- Zanima me, kdaj in predvsem s čim torej dosežemo, da otroci izobraževanja ne doživljajo več kot izziv, ki jih motivira, temveč kot napor, ki ga je potrebno izvršiti in jih večkrat celo frustrira, ker so pričakovanja družbe previsoka?
- Kako in kdo naj izobrazijo učitelje, da bodo tudi sami živeli po vrednotah, ki so za njih nove in drugačne? S čim jih motivirati, prepričati, da se bodo tudi sami nenehno razvijali?
- Želel bi izvedeti, kaj je bilo do sedaj na pedagoških fakultetah narejenega na področju „globalne dimenzije“ v izobraževanju in kakšni so načrti za prihodnost?

- Ali je v kakšnem izobraževalnem načrtu predvideno čustveno opismenjevanje pedagoških delavcev, vendar s strani kompetentnih in izkušenih učiteljev, ki to, kar poučujejo, tudi živijo?

*7.7 V razpravi so bila posebej izpostavljena vprašanja glede izobraževanja romske populacije:*

- Kako motivirati romske otroke za obiskovanje šole glede na to, da imajo romske skupnosti precej samosvoj način življenja in romski otroci največkrat iz svojega okolja ne dobivajo prave spodbude in pomoči pri učenju, saj je veliko njihovih staršev še vedno nepismenih in jim izobraževanje ne pomeni prav veliko?

- Kako motivirati starše romskih otrok, da pošiljajo svoje otroke v šolo (poleg denarnih kazni za neobiskovanje pouka)?

- Na kakšen način reševati težave pri oteženi komunikaciji romskih otrok, ki sicer obiskujejo pouk, vendar pa slabo poznajo slovenski jezik, z učitelji, ki prav tako ne poznajo romskega jezika?

- Kakšni naj bodo kriteriji in učni cilji pri tej specifični populaciji, ali naj bi bili enaki kot pri ostalih otrocih ali naj bi se romske otroke obravnavalo drugače?

Poročilo pripravili:

Simon Delakorda, univ. dipl. pol., INePA

Matej Delakorda, univ. dipl. soc., INePA, Studio 12

Manca Macuh, dipl. slikar, Studio 12